Prisiminus spaudos istoriją

Eleonora Vaičeliūnienė

Apie periodinės spaudos leidybos ištakas Kupiškio krašte žinoma nuo XX a. pradžios.

Nelegalaus laikraštėlio „Laisvės kelias“ istorija apžvelgiama 1985 metų „Knygotyros“ 12(19) numeryje[1]. Straipsnio „Nelegalus laikraštėlis „Laisvės kelias“ ir jo leidėjai (1915–1918)“ autorė Jonė Žebrytė rašo, jog po 1905–1907 m. revoliucijos Rusijoje ir Lietuvoje Suomijos jaunimo pavyzdžiu imta kurti slaptus jaunimo ratelius. Jie veikė pagal šūkį „Švieskis ir šviesk!“ Tokiems sambūriams vadovavo demokratinių pažiūrų žmonės.

Vieni pirmųjų Aukštaitijoje į ratelį 1909 m. susitelkė Račiupėnų, Noriūnų, Bukonių, Šalnakundžių, Puponių vietovių jaunuoliai. Jiems vadovavo Jurgis Bukėnas.

Kupiškėnų ratelis turėjo nemažą bibliotekėlę, leido laikraštėlį „Gojelis“ (vėliau „Jaunimėlis“). Jo redakciją sudarė Jurgis Bukėnas, Antanas Vireliūnas, Alfonsas Šinkūnas. Bendradarbiavo Kazys Jėčius, P. Purėnas, Viktoras Kavoliūnas, Petras Balys. Šio leidinio abiem pavadinimais 1912–1913 m. esą išleisti 5 numeriai. Jie buvo hektografuoti po 25 egz. ir platinami ne tik jaunimo rateliuose. Laikraštėlio leidimo pirmasis adresas – Noriūnų apylinkės Bukonių vnk. gyventojo J. Bukėno klėtelė. Iš J. Žebrytės apžvalgos sužinome, jog 1914 m. kilus karui, aukštaičių pažangiojo jaunimo veikla prislopo, tačiau po metų vėl atgijo, tik jau su kitokiu atspalviu – pasipriešinti vokiečių administracinei valdžiai.

1915 m. spalio 3 d. Kupiškio valsčiaus Skiauteriškių vnk. J. Byrono seklyčioje įvykusiame Kupiškio, Panevėžio, Vabalninko aktyviausių jaunimo veikėjų pasitarime pasiryžta leisti rankraštinį mėnesinį 10 egz. laikraštėlį. Tai buvo „Liuosas kelias“. Jo pirmas numeris išėjo netrukus – spalio 17 d. 1916 m. jis jau vadinosi „Laisvės kelias“. Leidinėlis buvo laikomas rajoniniu (kuopų arba ratelių) APJO (Aukštaičių pažangiojo jaunimo organizacijos) centro komiteto organu. Tačiau aktyvistų pažiūros ėmė kirstis, „Laisvės kelio“ leidyba nutraukta 1918 m. liepą.

Leidybos pradžioje šis laikraštėlis buvo perrašinėjamas ranka po 2–3, vėliau – po 8 egz. Dauginti hektografu iki 25 egz. pradėtas nuo 1916 m. vidurio. Vienas egzempliorius kainavo 25–50 kp. Jo redaktorius – Jurgis Bukėnas (1890–1977).

Jis buvo baigęs rusišką Kupiškio pradžios mokyklą, savarankiškai pramokęs lenkiškai, vokiškai, gudiškai, turėjo nemažą bibliotekėlę, nuo 1907 m. buvo „Lietuvos ūkininko“, „Lietuvos žinių“ ir kitų leidinių korespondentas, o vėliau – ir JAV lietuvių spaudos bendradarbis.

Salamiesčio jaunimo kuopa 1916–1917 m. leido laikraštėlį „Irklas“, Antašavos – „Pirmieji žiedai“.

XX a. antrajame dešimtmetyje veikusi kupiškėnų ateitininkų nemoksleiviška slapta grupelė 1914 m. balandį išleido rankraštinio laikraštėlio „Sietynas“ pirmąjį numerį. Esama prielaidos, kad jį leido Bakšėnų pradžios mokyklos mokytojas Kazys Mikonis. Leidyba susidomėjo moksleiviai. Pirmojo pasaulinio karo

[1] Žebrytė J. Nelegalus laikraštėlis „Laisvės kelias“ ir jo leidėjai (1915–1918), *Knygotyra*, Vilnius, 1985, nr. 12(19), p. 60–71.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

metais ateitininkų veikla susitelkė mokyklose. Kupiškio moksleiviai ateitininkai 1920 m. išleido tris laikraštuko „Švyturėlis“ numerius. Šis leidinėlis pasirodydavo iki 1940 m., pastaruosius dvejus metus – po 6 sąsiuvinio dydžio 10–16 lapų šapirografuotų rankraščių, tik paskutinis numeris – prašyminio lapo dydžio mašinraštis.

Esama duomenų apie 1921 m. Kupiškio progimnazijos moksleivių „Kanklie-čių“ kuopos išleistą laikraštėlį „Pirmieji žingsniai“ ir jo pirmtaką „Rankraštėlį“[2].

1924 m. įsikūrusi Skapiškio moksleivių ateitininkų kuopa tais pačiais metais išleido du laikraštėlio „Minčių laivelis“ numerius – šapirografuotą 22 lapų rankraštį. Manoma, kad jis leistas dvejus metus. Kupiškio vidurinės mokyklos skautų „Margio“ draugovė 1927 m. yra išleidusi juokų ir satyros laikraštėlį „Juokų geldelė“, taip pat 12 lapų rankraštį „Skautas“, 1927–1929 m. šios mokyklos moksleivių sportininkų „Vyčio“ kuopa leido 10–16 lapų iliustruotų šapirografuotų rankraščių „Sportininko“ laikraštėlį. 1939 m. Kupiškio gimnazijos vyresniųjų klasių literatai savajai bendruomenei pateikė 14 lapų mašinraščio šapirografuotą leidinuką „Kūrybos žodžiai“, kitais metais – jaunieji literatai berniukai laikraštėlį „Jaunųjų žiedai“ – 10 lapų šapirografuotą mašinraštį. Tarp jo leidėjų – būsimasis rašytojas Aleksas Baltrūnas. Apie 1930 m. labai veikli buvo subatėnų katalikų jaunimo organizacija. Jos nariai, susibūrę į „Dvariškių pavasarininkų“ grupę, leido laikraštėlį „Spindulys“.

Partizanų spauda

Viliaus Užtupo leidinio duomenimis[3], Algimanto partizanų apygardos Kupiškio rajono Šimonių apylinkėse 1945–1951 m. veikė slaptų spaustuvėlių. Tipografinės įrangos jos neturėjo, tačiau tekstus daugino šapirografu ir platino tarp gyventojų leidinėlius „Pragiedruliai“, „Partizanų kova“. Šarūno rinktinės štabas 1947 m. taip pat leido poezijos ir prozos žurnalą „Neįveiksi, sūnau, Šiaurės“ ir satyrinį žurnalą „Istrebiteliada“. Tarp visų šių leidinių redaktorių labiausiai žinomas Jurgis Urbonas-Lakštutis.

Vlado Žuko knygelės[4] vienas pasakotojų Leonas Tarbūnas, gimęs 1926 m. Užuožerių k., Šeduvos vls., 1946 m. rugsėjo 1 d. Kupiškio vls. švietimo skyriaus į jam priklausiusią Viešintų gimnaziją buvo paskirtas lietuvių ir rusų kalbų mokytoju. Čia dirbdamas jis užmezgė ryšius su Šimonių girios partizanais, apygardos partizanų vadu Antanu Slučka-Šarūnu, gavo Liūto slapyvardį. Platino Algimanto apygardos laikraštėlį „Partizanų kova“, redaguojamą Slučkos adjutanto, Niūronių mokyklos mokytojo Jurgio Urbono-Lakštučio. L. Tarbūnas ryšius su Šarūno būriu palaikė nuo 1947 m. gegužės mėn. Tų pačių metų rugpjūčio 8 d. suimtas Vilniuje per stojamuosius egzaminus į Pedagoginį institutą. Buvo nuteistas dešimčiai metų ir įkalintas Komijos lageryje. Grįžo 1956 m. ir gyveno pas motiną Radviliškyje.

Po 50 metų – nebe vienintelis

Nuo 1946 m. spalio 22 d. dabartinio rajono teritorijoje žinomas pirmasis oficialus laikraštis. Per visus sovietinius metus jis buvo vienintelis. Dar galima pridurti, jog per visą komunistinės ideo-

[2] Žebrytė J. Kupiškio moksleivių „Kalniečių“ kuopos rankraštėlis, *Kupiškėnų enciklopedija*, Vilnius, 2012, t. 2, p. 202.

[3] Užtupas V. *Lietuvos spaustuvės 1522–1997*, Vilnius, 1998.

[4] Žukas V. *Prisiminimų puslapiai*, Vilniaus universiteto leidykla, 2000.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

logijos laikotarpį Lietuvoje kiekvienoje darbovietėje ar švietimo įstaigoje ten veikusioms partinėms, komjaunimo, profsąjungos organizacijoms buvo privalu kas mėnesį leisti sienlaikraščius, nors daugelio jų tekstai užsiaugindavo ilgas barzdas. Ši vadinamoji žemutinė spauda buvo bet kurios administracijos patalpų privaloma butaforija.

Tuometis apskrities valdžiai pavaldus leidinys „Stalino keliu“, vėliau pakeistu pavadinimu „Komunizmo keliu“, išliko pirmtakas iki šiol leidžiamo Kupiškio rajono laikraščio „Kupiškėnų mintys“ (KM). Išsamiau jo leidybos istorija apžvelgiama atskirame skirsnyje.

Po Lietuvos valstybės Nepriklausomybės atkūrimo (1990) pasirodė pirmasis rajone visai naujas periodinis leidinys „Atgaiva“. Jo nuo 1995 m. rugpjūčio iki 1997 m. liepos mėn. išleista 110 numerių. Redakcinės kolegijos tikslas buvo objektyviai nušviesti rajone veikiančių dešiniųjų partijų ir visuomeninių organizacijų, taip pat savivaldybės tarybos, kur daugumą turėjo TS (LK) ir LKDP atstovai, veiklą. Iš pradžių A4 formato, 0,5 spaudos lanko leidinukas vadintas informaciniu biuleteniu, leistas kas antrą savaitę 6 000 egz. tiražu ir platintas nemokamai per pašto skyrius. Nuo 1996 m. 10(19) numerio skaitytojui „Atgaiva“ pateikiama Kupiškio r. laikraščiu. Prenumeratorių buvo iki 2 000. Nuo 46 numerio jį redagavo žurnalistas Algirdas Petrulis.

Šio leidinio pirmieji 7 tiražai išspausdinti Vilniuje, Profsąjungų mokymo ir tyrimo instituto spaustuvėje, 8 ir 9 numerių – AB „Panevėžio spaustuvė“, paskesnieji 101 – UAB „Panevėžio litografija“. Šio laikraščio leidyba organizuota dešiniųjų partijų ir jų rėmėjų lėšomis. Ji nutraukta po savivaldybių tarybų rinkimų, kuriuos Kupiškio r. 1997 m. laimėjo centristinių ir kairiųjų partijų atstovai[5].

Kitas naujas Kupiškio krašto periodinis leidinys buvo „Kupiškio žinios“. Jis leistas 1999–2009 m., kurį laiką išeidavo trečiadieniais ir šeštadieniais 295 × 410 mm formatu. Fiksuotas jo ir 1 500 egz. tiražas. Iki 2007 m. šį laikraštį leido „Kupiškio žinios“, Almanto Briedžio individuali įmonė. Nuo 2007 05 jį įsigijo JAV kapitalo bendrovė „Alro Media“, valdžiusi kontrolinį „Panevėžio balso“ akcijų paketą. Nuo 2007 06 23 „Kupiškio žinios“ leidžiamos 3 kartus per savaitę. Leidyba baigta su 1 037 numeriu 2009 05 23[6].

2004 04 02 rajono visuomenei pristatytas pirmasis almanacho „Kupiškis: kultūra ir istorija“ numeris. Jame aprėpti 2003 m. krašte įvykę kultūros renginiai, supažindinama su iškiliais kraštiečiais, pateikta kultūros istorijos, literatūrinio gyvenimo apžvalgų, unikalių fotografijų ir kt.

Šio leidinio sudarymu, apipavidalinimu, leidyba besirūpinančio kraštiečio Vidmanto Jankausko dėka 2013 m. jau turėta dešimt (iki 13,5 spaudos lankų) kasmetinių leidinių. Almanachas spausdintas 300 egz. ir didesniu tiražu. Tuo metu šį almanachą leido VDA leidykla. Rajono kultūros darbuotojų, kraštotyrininkų, tėviškėnų kilni veikla finansiškai pagal galimybes remta Kupiškio rajono savivaldybės[7]. Almanacho leidyba tęsiama.

2005 m. gegužę pradėtas leisti kompiuteriu Kupiškyje parengtas, o išspausdintas Panevėžio vyskupijos kurijos spaustuvėje laikraštėlis „Tau, parapijieti“. Iš pradžių jis buvo skirtas

[5] Petrulis A. „Atgaiva“, *Kupiškėnų enciklopedija*, Vilnius, 2006, t. 1, p. 96.

[6] Žebrytė J. Kupiškio žiemos pavargėlių komitetas, *Kupiškėnų enciklopedija*, Vilnius, 2012, t. 2, p. 218.

[7] Straipsnio autorės Eleonoros Vaičeliūnienės rankraštis.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos bendruomenei, leidžiamas A4 formatu, 4 puslapių, platinamas bažnyčioje, katalikiškų organizacijų renginiuose. Vėliau „Tau, parapijieti“ tapo ir Palėvenės šv. Dominyko, o nuo 2010 m. rudens – ir Antašavos šv. Hiacinto parapijų leidiniu. Nuo 2013 m. jis leistas kiekvieną mėnesį to paties formato 10 p. 300 egz. tiražu, o reikšmingomis progomis – ir ženkliai didesniu bei daugiau puslapių. Leidinys nekomercinis, remiamas dvasininkų ir parapijiečių aukomis. Antai skaitytojai informuoti, kad 2013 m. sausio mėn. šio laikraštėlio 14 p. 300 egz. leidyba kainavo 310,72 Lt. Surinkta 398,28 Lt aukų. Iš pradžių „Tau, parapijieti“ leidyba rūpinosi tuometinis klebonas kan. Vladas Rabašauskas su pastoracine taryba, vėliau – Kupiškio dekanas dr. kun. Rimantas Gudelis ir redakcinė kolegija. Pastaraisiais metais jo redaktorius – Bronislovas Karazija.

Aptariamuoju laikotarpiu kompiuteriu parengti ir kopijuoti laikraštėliai periodiškai ar tik svarbiomis progomis buvo leidžiami Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos moksleivių ir mokytojų tarybos („Savas“ nuo 1994 m.), Povilo Matulionio vidurinėje mokykloje („Atspindys“ 1998 m., vėliau progimnazijoje – „Matulionietis“), Alizavos pagrindinėje mokykloje („Šratinukas“ nuo 2000 m.), Šimonių kaimo bendruomenės („Šimonietis“ nuo 2007 m.), Lukonių kaimo bendruomenės („Beržytė“ nuo 2006 m.). Vėliau kompiuterizuoti laikraštėliai esant būtinybei leidžiami ir kitose mokyklose, kaimo bendruomenėse[8].

„Kupiškėnų mintys“ amžių sandūroje

Rajono laikraščio raidos 1946–2004 metais apybraižoje „Amžių sandūroje“ visuomenei pateikiama tokia įžanga:

„Žmonės ateina ir išeina, o spausdintas žodis lieka. Spaudos atgavimo 100-ųjų metinių proga mūsų redakcija nusprendė parengti savo leidinio istoriją. Po žiupsnelį surankiojome tai, kas iki šiol buvo išbarstyta įvairiuose leidiniuose seniai spausdintuose straipsniuose. Rėmėmės buvusių darbuotojų prisiminimais, pervertėme jų asmeninius albumus. Nevengėme nė vieno praėjusio laikotarpio.“[9]

Kokie buvo tie laikotarpiai? Apie pirmąjį jų nemažai sužinome iš Alfonso Dagelio, Kupiškio apskr. laikraščio „Stalino keliu“ pirmojo redaktoriaus, atsiminimų, paskelbtų „Komunizmo keliu“[10].

1946 m. rudenį grupei respublikinės partinės mokyklos klausytojų LKP Centro komitete įteikė paskyrimus į naujai sukurtas apskritis vykti organizuoti laikraščių išleidimą. O naujai iškepti redaktoriai iki tol nė žinutės nebuvo parašę. Užteko, kad pageidauja spaudoje dirbti.

Pirmas klausimas atvykus į Kupiškį buvo – kur rasti patalpas būsimai redakcijai ir spaustuvei. Visus kampelius jau buvo išgrobsčiusios besikuriančios apskrities įstaigos. Vienintelės laisvos erdvesnės patalpos buvo raudoname mūrinuke miesto aikštės pietvakarinėje pusėje, tuokart pilnos grūdų. Kai tą turtą išgabeno atsiųsti valstiečiai su vežimais, jau turėjo valdą – be langų,

[8] Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyrius.

[9] Stulgienė N. Amžių sandūroje, *Kupiškėnų mintys*, 2004, kovo 6, nr. 28(7909), p. 12.

[10] Dagelis A. 30, *Komunizmo keliu* [Kupiškis], 1976, spalio 21, nr. 125(4111), p. 2.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

supuvusiomis grindimis, užkaltomis durimis. Jos keturiuose kambarėliuose turėjo išsitekti redakcija, spaustuvė, vėliau ir pastarosios vedėjas prisiglaudė.

Iš pradžių laikraščio leidybai paramos teko ieškoti Panevėžio spaustuvėje. Redaktorius su savo pirmuoju pagalbininku Domu Jankausku, susirinkę straipsnelių, tuos rankraščius paredagavę, kreipėsi į panevėžiečius spaustuvininkus, kad iš jų laikraštį padarytų. Po didelio vargo spalio 22 d. kupiškėnai jiems skirtą laikraštį, pavadintą „Stalino keliu“, pagaliau išvydo. Išeidavo jis tik dviejų puslapių (0,5 sp. l.) ir nereguliariai, tą rudenį iš viso tik 4 numeriai. Ir vėliau, kol spausdino Panevėžyje, labai vargingas būdavo šio laikraščio kelias atgal į Kupiškį. Su laikraščio iki 2 000 egz. tiražo ryšulėliais redakcijos darbuotojai iki Subačiaus važiuodavo traukiniu, o toliau – pakeleivingu sunkvežimiu ar arklio tempiamu vežimu, neretai ir pėsčiomis. Atokesnių vietovių skaitytojus laikraštis pasiekdavo tik po savaitės ar net vėliau[11].

Spaustuvė – kaip dvynė

Spaustuvė Kupiškyje pradėta steigti 1946 m. rudenį. Tam darbui buvo atsiųstas iš Kauno poligrafininkas Juozas Kasmauskas. Tačiau „Stalino keliu“ pirmasis tiražas vietoje išspausdintas tik 1947 m. gegužės 9 d. Tai buvo 12-asis tais metais išleistas apskrities laikraščio numeris. Tuometinę spaustuvę Kupiškyje A. Dagelis savo atsiminimuose taip apibūdina:

„Seniai amžių nugyvenusi plokščioji spausdinimo mašina, kelios kasos su šriftais, peilis popieriui pjauti. Turima technika – rankomis sukama. Ateidavo visa redakcija: V. Magylis, B. Jugulis, S. Kriaučiūnas – ir prakaituoja iš eilės. Po kurio laiko motoriuką su dinama Puožo pieninėje susirado, savo elektros stotį įsitaisė. Ji ir gelbėjo, kol elektrą iš malūno atvedė.“

1949 m. pradžioje laikraštis turėjo per dvidešimt aktyvesnių bendradarbių, nuolat gaudavo iš skaitytojų laiškų, laikraščio tiražas išaugo iki 5 000 egz. ir buvo leidžiamas tris kartus per savaitę. Tačiau 1946–1949 m. laikraštyje neišspausdinta nė viena nuotrauka iš rajono gyvenimo. Pirmieji redakcijos darbuotojai buvo be jokios darbo spaudoje patirties, žinutes pasirašinėdavo vien slapyvardžiais[12].

Elvyra Didžiulytė-Bizinienė prisimena, kad 1946 m. mokinė buvusi, bet žinojo, jog Kupiškyje leidžiamas laikraštis, tačiau nepamena, kad jį jos namiškiai būtų skaitę. Kaip jis atrodo, pamatė pradėjusi dirbti Kupiškio spaustuvėje 1947 m. vasarą. Buvo priimta raidžių rinkėja, šio darbo dar reikėjo išmokti, kruopštumo ir kantrybės reikėjo daug. Dirbo keturios, iš atskirų raidelių surinkdavo visus laikraščio tekstus. Taip buvo dirbama daugiau kaip 15 metų. Rajonų spaustuvėse linotipai pasirodė tik po 1960 m.[13]

Tikras vargas būdavo, jei mieste anksčiau išjungdavo elektrą. Taip atsitiko ir tą kartą, kai spaustuvės darbininkai buvo iškviesti iš naujo parengti pirmąjį laikraščio puslapį, nes turėjo būti įdėtas pranešimas apie Stalino mirtį (1953 03 05). Kitos išeities, tik rankomis sukti spausdinimo mašiną, nebuvo.

Rajono laikraščio leidyba su Kupiškyje buvusia spaustuve labai glau-

[11] *Ten pat.*
[12] *Ten pat.*
[13] Bizinienė E. Po vieną raidelę surinkdavome, *Kupiškėnų mintys*, 1996, spalio 18, nr. 84(6944), p. 5.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

džiai susijusi 46 metus, artimai bendravo ir abiejų kolektyvų žmonės. 1960 m. ir vėliau korektoriumi, korespondentu dirbęs Bronius Jonuška „Kupiškėnų minčių“ „Atminties versmėje“ pasakoja:

„Korektorius gaudavo paruoštą būsimojo laikraščio visą sumaketuotų puslapių medžiagą iš atsakingojo sekretoriaus ir visa tai nunešęs į spaustuvę paduodavo raidžių rinkėjoms. Kai tekstai būdavo surinkti, jų atspauduose korektorius taisydavo atsiradusias rašybos bei skyrybos klaidas. Teksto rinkėjų darbas prie raidžių kasų buvo įtemptas, reikalavęs didelio kruopštumo ir fiziškai varginantis.“

Nuo pat darbo pradžios Kupiškio spaustuvė rengė ir spausdino vietinį laikraštį, o 1951–1953 m. čia buvo leidžiami ir mašinų ir traktorių stočių politinių skyrių laikraštėliai: Noriūnų – „Kolūkiniu keliu“, Skapiškio – „Lenino keliu“[14].

Kupiškio spaustuvė daug metų buvo Rokiškio, o nuo 1977 m. – Panevėžio spaustuvės skyrius vis tame pačiame mūrinuke miesto aikštės pakraštyje (tuometinis adresas Tarybų a. 6). Minimas pastatas buvo nugriautas 1988 m. dėl naujo banko statybos. Į S. Šeinausko g. 33, vėliau naujuoju pavadinimu Vytauto g., perkelta spaustuvė likviduota 1999 m.

Kupiškio spaustuvei yra vadovavęs Juozas Kasmauskas, Bronius Žiukas, Vytautas Žebrauskas, o pastaruosius 30 metų – Monika Lauciuvienė-Paliulienė.

Laikraščio leidybai daugiausia yra nusipelniusios spaustuvės darbuotojos Elvyra Didžiulytė-Bizinienė, 1962 m. pirmoji išmokusi dirbti linotipu, taip pat Aldona Žebrauskienė, Akvilina Kukenienė, Aldona Bukėnienė, Elvyra Jurėnienė, Janina Masionienė, Aldona Balčiūnienė, Aldona Vitartienė, linotipininkas Juozas Vaštaka[15].

Tarp Kupiškio spaustuvės darbuotojų yra ir Vytauto Andziulio (gim. 1930 11 04 Šėtoje, Kėdainių r.) pavardė. Jis, turintis spaustuvininko kvalifikaciją, 1954 m. iš Kauno buvo atsiųstas dirbti Kupiškio spaustuvės vedėju. Juo čia buvęs dvejus metus. Dėl nesutarimų su vietos partine valdžia pasiprašė perkeliamas į Troškūnų spaustuvę. V. Jankausko str. „Lemtingo kelio pradžia – Kupiškyje“ V. Andziulis prisimena:

„Spaustuvėn dažnai ateidavo iš saugumo ir tikrindavo, ar neišnešioja darbuotojai šrifto. Na, bet kai aš buvau vedėjas, tai, žinote, man buvo paprasčiau, aš turėjau tokį seną trofėjinį motociklą su priekaba. Tuo motociklu netgi važiuodavau į stotį parsivežti dėžutės su šriftu ar dar su kuo nors, ką mums atsiųsdavo „Spaudos tiekimas“. Tai aš galėjau vežti šriftą ir į spaustuvę, galėjau ir į mišką.“[16]

Vėliau jis dirbo Kauno spaustuvėse. V. Andziulis nuo 1954 m. kaupė spausdinimo mašinos detales ir pagaliau savo sodyboje Salių kaime, Kauno r., įsirengė nelegalią „ab“ spaustuvę-leidyklą. Ji pradėjo veikti 1980 m. ir iki 1990 m. išspausdino 23 religinės, istorinės, patriotinės ir kitokios tematikos leidinius. Pirmąsyk viešumoje „ab“ pasirodė 1991 m. vasarą. Kauno viešo-

[14] Jonuška B. Redakcijoje dirbau su nedidelėmis pertraukomis, *Kupiškėnų mintys*, 2004, bal. 3, nr. 39 (7920), p. 5.
[15] *Ten pat.*
[16] Jankauskas V. Lemtingo kelio pradžia – Kupiškyje, *Kupiškėnų mintys*, 1992, kovo 14, nr. 21(6378), p. 2.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

joje bibliotekoje buvo surengta didžiulė pogrindinės spaudos paroda, kurioje visą sekciją užėmė V. Andziulio ir J. Bacevičiaus darbo vaisiai. V. Andziulis 1998 m. apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinu[17].

Rajono laikraštis – nuo 1950-ųjų

Po 1950 metų viduryje įvykdyto Lietuvos administracinio teritorinio suskirstymo Kupiškis tapo rajono centru, o laikraštis „Stalino keliu“ – LKP rajono komiteto ir rajono vykdomojo komiteto spaudos organu. Leidžiamas du kartus per savaitę, trečiadieniais ir penktadieniais, jo tiražas – 1 400–2 000 egz. Laikraščio puslapiuose – daug oficialių Eltos atsiųstų tekstų, iš savo rajono – tik smulkmė apie kolūkinio gyvenimo kūrimą. Antai iš 1951 08 17 laikraščio sužinome: „*Spartina grūdų statymą valstybei „Noriūnų“ žemės ūkio artelė. Neseniai pristačiusi virš 2 t grūdų, į valstybės sandėlius vėl atgabeno 13 t šiųmetinio derliaus rugių.*“ To laiko dvasią atspindi vedamųjų straipsnių, kurie buvo privalomi kiekviename numeryje, pavadinimai – „Spartinti naujo derliaus kūlimą, organizuotai vykdyti grūdų paruošas!“, „Plėsti politinį-masinį darbą kaime“, „Gerai pasiruoškime sutikti mokslo metus partinio švietimo tinkle“ ir pan.

Praėjusio amžiaus septintojo dešimtmečio pradžioje esama rajono laikraščio išvaizdos ir turinio pokyčių. Po TSKP CK nutarimo, pasmerkusio asmenybės kulto padarinius, Sovietų Sąjungoje pradedami keisti objektų, turėjusių Stalino vardą, pavadinimai. Kupiškio r. laikraštis 1962 m. irgi jo atsikrato, bet LKP CK ideologų nuolaida nedidelė, tenka pavadinimas „Komunizmo keliu“. Tais pačiais metais pagerėja spaustuvės materialinė bazė – gauna pirmąjį linotipą. Nuo tada Kupiškio r. laikraštis leidžiamas 3 kartus per savaitę, spėriai didėja jo tiražas, juolab kad kolūkių ir miesto kolektyvų, organizacijų vadovams nurodoma privalomai jį prenumeruoti, laikraščio platinimas yra partinių, komjaunimo organizacijų akiratyje, prenumeratorių skaičius labai svarbus paštininkų darbo rodiklis. O iš redakcijos darbuotojų reikalaujama ne tiek autorinių rašinių, kiek organizuotų vadinamojo aktyvo, už kolūkiečius ir darbininkus parašytų jų pasisakymų. Labai svarbu būdavo gauti kuo daugiau skaitytojų laiškų ir paskelbti jų laikraštyje, informuoti, kaip atsakingieji darbuotojai reagavo į pareikštą laikraštyje kritiką.

Čia derėtų įterpti, jog TSKP CK generalinio sekretoriaus N. S. Chruščiovo vadovavimo Sovietų Sąjungai laikotarpiu pamišimas dėl naujovių, iniciatyvų žemės ūkio gamybai didinti neaplenkė ir Lietuvos. 1962 m. rajonuose įsteigiamos teritorinės gamybinės kolūkių valdybos, joms reikiama kryptimi vadovauti paskiriami LKP CK partiniai organizatoriai. 1962 m. balandžio 25 d. „Komunizmo keliu“ pranešama, kad LKP RK ir rajono DŽDT laikraštis nuo šiol tampa LKP CK ir LTSR Ministrų Tarybos laikraščiu prie Kupiškio teritorinės gamybinės kolūkių valdybos. LKP CK organizatorius Kupiškio rajonui Arvydas Budbergis vedamajame straipsnyje nurodo šio leidinio svarbiausius uždavinius – telkti kuo daugiau neetatinių korespondentų, skleisti gamybininkų patirtį, techninę pažangą. Laikraščio leidybos metai ir numeravimas pradedamas iš naujo, būtent nuo šios datos. Tačiau po metų buvo sugrįžta prie ankstesnės tvarkos. Apie to laikotarpio žurnalistų darbą atsiminimais dalijosi

[17] Žulys B. Lietuviško žodžio spaustuvė-muziejus, *XXI amžius*, 2009, geg. 15, nr. 38(1730), p. 1.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Laikraščio redakcijoje (iš kairės): žemės ūkio skyriaus vedėjas Povilas Laužikas, korektorė Eugenija Stančikaitė, literatūrinė darbuotoja Elena Mezginaitė, buhalterė Valerija Kutrienė. 1963 m. lapkričio mėn. Iš Eugenijos Urbonienės albumo

Povilas Laužikas, redakcijoje dirbęs 1961–1969 m. Jam teko būti korespondentu redaktoriaujant Stasiui Zaukai, Zenonui Legui, Arvydui Budbergiui, Alfredui Žiliui. S. Zaukos, partizanavusio karo metais kartu su A. Sniečkumi, tuometiniu LKP vadovu, ir A. Žilio, buvusios 16-osios lietuviškosios divizijos kario, rajono galvos šiek tiek privengdavo ir santūriau reikšdavo kritines pastabas.

Tačiau kaskart laikraščio kontrolinis egzempliorius pirmiausia patekdavo ant rajono vadovų darbo stalo. Korespondentai nerimaudami laukdavo sugrįžtančio su juo redaktoriaus – gaus pylos ar ne už savitesnę mintį. *„Žurnalistams tai buvo sunkūs laikai, kai negalėjai laisvai reikšti savo nuomonės, rinktis temų“*, – pabrėžia pašnekovas jį kalbinusiai žurnalistei Banguolei Aleknienei[18].

„Minimu laikotarpiu redakcija jau turėjo ir fotokorespondento etatą. Juo iš pradžių dirbo Vytautas Lititauskas, vėliau daug metų – Pranas Skardžius“, – laikraščio leidybos istoriją prisiminimais papildo tuo tarpsniu redakcijoje dirbęs B. Jonuška.

Nuotraukos klišėms gaminti būdavo siunčiamos į cinkografiją Vilniuje, tad iliustracijos iš renginių į laikraštį patekdavo labai pavėluotai. Vėliau naudotasi Panevėžyje įkurta cinkografija.

Nuo 1963 m. redakcijos buhaltere 28 metus dirbusi Valerija Kutrienė apie tą laikotarpį yra pasakojusi, kad tekę dirbti su 5 redaktoriais. Visi iš

[18] Aleknienė B. Filologas, visą gyvenimą draugaves su skaičiais, *Kupiškėnų mintys*, 2011, spalio 22, nr. 123(9052), p. 3.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Laikraščio darbuotojai (iš kairės): korektorius Bronius Jonuška, atsakingasis sekretorius Vladas Jasinskas, literatūrinė darbuotoja Elena Mezginaitė, laiškų skyriaus vedėjas Vytautas Lititauskas, buhalterė Valerija Kutrienė. 1963 m. gruodžio mėn. Iš E. Urbonienės albumo

kitur atvykę dirbti nauji vadovai pajusdavo pavaldinių tarpusavio draugiškumą ir tai vertindavo. Redakcija ir anuomet vienu metu buvo tame pačiame pastate kaip ir dabar – Gedimino g. 34, tik antrajame jo aukšte, partijos rajono komiteto atiduotame „raudonajame kampelyje“. Neįprasta buvo tai, jog visi redakcijos darbuotojai sėdėjo viename kambaryje, tik redaktoriaus A. Budbergio darbo stalas buvo ant paaukštinimo. Įstrigo jai į atmintį ta diena, kai į redakciją atėjo dirbti Eugenija Stančikaitė (Urbonienė). Atsivedė ją redakcijos laiškų skyriaus vedėja Elena Mezginaitė (rokiškėnė, vėliau dirbusi Panevėžio rajono ir miesto leidinių redakcijose, tapusi įžymia poete), atkreipusi dėmesį į šios neetatinės korespondentės rašinius. E. Urbonienė kone 30 metų dirbo savo gimtojo rajono laikraščio žurnaliste.

Tolesnį rajono laikraščio leidybos etapą apibūdinančių atsiminimų santrumpa – iš Algirdo Petrulio teksto, pateikto jau minėtai apybraižai „Amžių sandūroje“.

Po VU lituanistikos studijų ir dvejų metų mokytojavimo pagal paskyrimą Zarasų r. su redaktoriumi Alfredu Žiliu sutaria, kad įdarbins nuo 1970 m. rugsėjo 1 d. skyriaus vedėju. Atsakingasis sekretorius-redaktoriaus pavaduotojas Vladas Jasinskas, su kuriuo pažįstamas nuo tų dienų, kai iš Alizavos dar moksleivis atvažiuodavo į redakcijos literatų būrelio susirinkimus (jaunųjų literatų būrelį redakcija ėmė globoti 1948 m. pradžioje), skyrė užduotį parašyti apie žmogų. Alizavos kolūkio kontoroje rekomendavo susitikti su lauko darbininku Povilu Pečiuliu. Testą išlaikė – vaizdelis buvo išspausdintas. Tuo metu redakcijoje buvo žemės ūkio, pramonės, laiškų, kultūros-jaunimo gyvenimo skyriai. Laikraštis ėjo 6 800 egz. tiražu triskart per savaitę vieno spaudos lanko dydžio. Mašininkės etato redakcija neturėjo, visi savo publikacijas privalėjo „atsikalti“ ilgaamžėmis rašomosiomis mašinėlėmis. Taigi naujokui teko išmokti ir gretutinės specialybės.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Minint spaudos dieną. Priekyje – fotokorespondentas Pranas Skardžius; vidurinėje eilėje (iš kairės): atsakingasis sekretorius Vladas Jasinskas, redaktoriaus pavaduotoja Marija Gaušienė, redaktorius Antanas Orintas, žemės ūkio ir pramonės korespondentas Rimantas Urbonas, žemės ūkio skyriaus vedėjas Algirdas Petrulis, laiškų skyriaus vedėja Eugenija Urbonienė, literatūrinis darbuotojas Vytautas Šeškauskas; trečioje eilėje: korektorė Pranutė Mėdžiuvienė, buhalterė Valerija Kutrienė, valytoja-kurjerė Genovaitė Bartusevičiūtė. 1975 m. gegužės 5 d. Iš E. Urbonienės albumo

Redakcijos darbuotojai atsisveikina su redaktoriumi Antanu Orintu (stovi centre). Iš kairės: Regina Kriaučionienė, Birutė Koroviakova, Algirdas Petrulis, Elvyra Babelienė, Eugenija Urbonienė, Zita Staškūnienė, Rimantas Urbonas, Arvydas Laucius, Eleonora Vaičeliūnienė, Giedrius Valeckas. 1981 m. balandžio 15 d. Iš E. Vaičeliūnienės albumo

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Darbo pradžioje į komandiruotes po rajoną dažniausiai važiuodavo autobusu, neatsisakydavo kur nors nulėkti ir pėsčiomis. Gavęs užduotį parašyti, kaip rengiamasi rajono spartakiadai, naujasis korespondentas pėsčiomis sukorė keliolika kilometrų.

Gaudavo per mėnesį 90 rublių atlyginimo ir šiek tiek honoraro už rašinius. Teko rašyti visomis temomis, o daugiausia – žemės ūkio. Bendraudavo su rajono žemės ūkio valdybos specialistais, kartu su jais vykdavo į ūkius. Ką pagirti ar supeikti, redaktoriui nurodymus duodavo partkome.

„Propagavome socialistinį lenktyniavimą, kolektyvinės ir šeimyninės rangos metodus, ūkiskaitą, tarpūkinius susivienijimus, gyvulininkystės kompleksus, pirmūnų geriausią patirtį ir kitas menkai pasiteisinusias ekonomikos stiprinimo formas“, – prisimena žurnalistas[19].

Redaktorius Antanas Salys (juo dirbo 1981–1986 m.) apie kupiškėnus žurnalistus savo knygutėje „Laukčiau dygstančių rugių...“ pasakoja:

„Imk tokį kolektyvą kaip Kupiškio redakcijos, ir į negyvenamą salą gali važiuoti, ten leidžiamą laikraštį ne tik į geriausių respublikoje penketuką, bet ir į trejetuką pavyks įsprausti. Redaktoriui viena laimė dirbti.“

Buvo svarbu pateikti skaitytojui ir poligrafiškai išvaizdesnį leidinį. 1987 m. rajono laikraštis pradedamas spausdinti ofsetiniu būdu Panevėžio „Varsos“ spaustuvėje. Tekstai būdavo renkami ir puslapiai rengiami Kupiškio spaustuvėje, o puslapių atspaudų polietileno plėvelės į Panevėžį siunčiamos pašto autobusu.

Praėjusio amžiaus devintajame dešimtmetyje rajono laikraščio tiražas siekė per 8 500 egz., tuo laiku redakcija per metus gaudavo per 1 500 laiškų. Veikdavo neetatinių korespondentų mokyklos. 1985 m. vienos jų klausytojams pažymėjimai buvo įteikti Vilniuje Spaudos dienos minėjimo Katedros aikštėje renginyje. Tarp redakcijos visuomeninių korespondentų buvo įvairaus amžiaus ir profesijų žmonių, nevengiančių ir aštresnių, ne pagal rajono partinės ideologijos kryptį diskusijų. Vienas jų, Liudas Šeštokas, rašė:

„Jau 50 metų skaitau rajono laikraštį, dar norėčiau pridurti, kad nuo 1959 m. ir bendradarbiauju. Publicistika ir novelės, iš kurių sudaryta pirmoji mano knygutė „Prisiminimų upė“, irgi pirmiausia buvo paskelbtos rajono laikraštyje. Ne už vieną straipsnį teko didelių priekaištų išgirsti, aiškintis net pirmojo sekretoriaus kabinete. Antai dar 1988 m. publicistiniame straipsnyje „Vidury didelio lauko“ samprotavau, kad turėtų atgyti sunaikintos sodybos. Tada visa tai kai kam atrodė nerealu, dabar – jau būtinybė. Dėl savo tiesmukiško žodžio nė karto nesigraužiau.“[20]

Arba garbaus amžiaus kupiškėno šviesuolio Gaudento Šilinio pastaba ten pat:

„Aš nebuvau partinis, tačiau labai mėgau rašyti ir per tą tarybinį laikotarpį pavadinimus keitusiame rajono laikraštyje paskelbiau daug straipsnių apie gamtą, do-

[19] Petrulis A. Ketvirtis amžiaus su rašikliu rankoje, *Kupiškėnų mintys*, 2004, kovo 20, nr. 33(7914), p. 11.

[20] Šeštokas L. Kai maudžia širdį, imuosi plunksnos, *Kupiškėnų mintys*, 1996, spalio 18, nr. 84(6944), p. 5.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

rovę, techniką. Siunčiau redakcijai keliolika kritinių straipsnių ir apie santvarką – išspausdino. Tačiau iš „partijos draugų" sulaukdavau poterių. Manau, už tai nepagirdavo ir redakcijos."[21]

Priaugta iki naujo vardo

Lietuvos Atgimimo laikotarpiu (nuo 1987 m.) redakcija pradėjo spausdinti aštresnes publikacijas ir pokalbius „Prie apskrito stalo", juose pašnekovų neretai būdavo ir iki dešimties, karštos diskusijos užtrukdavo kelias valandas. Jų labai tikslius aprašymus skaitytojams lydėdavo rubrika „Demokratija ir viešumas". Lietuvos Atgimimo banga ir rajono sąjūdininkai padėjo laikraščiui atsikratyti pavadinimo „Komunizmo keliu". Redakcija 1988 m. rudenį paskelbė konkursą naujam pavadinimui išrinkti, ir laikraščio skaitytojai labai noriai jame dalyvavo, užregistruota 500 laiškų ir atsiliepimų telefonu. Vien žmonių nuomonė ir lėmė, jog nuo 1989 m. vasario 16 d. rajono laikraštis pradėtas leisti pavadinimu „Kupiškėnų mintys". Jam vis dėlto dar reikėjo LKP RK pritarimo ir LKP CK patvirtinimo. Pirmoji šį pavadinimą pasiūlė Elena Šerelienė (gim. 1919 m.), „Senovinių kupiškėnų vestuvių" ilgametė dalyvė. Jis sulaukė daugiausia pritarimų, ir šiai iškiliai kupiškėnei pripažintas laikraščio krikštamotės vardas. Dar po vienerių metų (1990 02 15) KM jau be jokios partinės priežiūros – Kupiškio rajono laikraštis.

„Ne tiek jau mažai laiko atiduota gimtojo rajono laikraščiui – 28-eri metai. Nors sovietmečiu žurnalistas privalėjo eiti „partijos ir vyriausybės" nutiestais bėgiais, manau, kad bent retsykiais pavykdavo savo rašiniu padėti paprastam žmogui, – skaitome Eugenijos Urbonienės rašinyje. – *Jei kada pasisekdavę tarp eilučių įsprausti nuodėmingą, mūsų raudonųjų sargų akimis, mintį, būdavo tikras „kaifas". Dabar tik juokas ima, kaip porąsyk buvau drebinama ant raudono kilimėlio partkomo posėdy – „dėl politinio budrumo stokos", esą nevalia rašyti apie tremtinius, o dar labiau – apie lageriuose vargusius.*

„Kupiškėnų mintyse" bedirbdami sulaukėme ir Atgimimo. Pamenate, dabar išlikę kolegos, su kokiu jauduliu dirbome tais metais, kai mūsų širdis ir protus lavina užgriuvo okupantų slėpti istorijos faktai. Rodos, 1988-aisiais, dar užrakinę redakcijos duris, būryje skaitėme Molotovo ir Ribentropo juodųjų sutarčių vertimus (redakcijoje veikė Sąjūdžio rėmimo grupė). Paskui pirmasis mitingas Kupiškyje, mitingai Vilniuje, „Baltijos kelias"... Laikraštis keitėsi, pasitikėjimas juo didėjo. Pamenate, kaip po Sausio 13-osios žmonės nešė mums tos baisiosios nakties Vilniuje liudininkes nuotraukas, kaip nuoširdžiai pasakojo, liudijo."[22]

O šie prisiminimai – žurnalistės Virginijos Dotaitės-Juškienės, rajono laikraštyje dirbusios nuo 1984 m.:

„Sąjūdžio metas ir laikas prie pat Sąjūdžio slenksčio buvo ypatingas visai tuometei žmonių kartai, o laikraštininkams jis buvo dar ypatingesnis. Kodėl taip manau?

Nes visi stengėmės būti visų įvykių centre, nes daug kas vyko pirmą kartą. Nes nebetiko tos žinios, su kuriomis buvom išleisti iš universiteto, pradėjom savo darbo

[21] Šilinis G. Pasidomėjau ir kitų nuomone, *Kupiškėnų mintys*, 1996, spalio 18, nr. 84(6944), p. 5.

[22] Urbonienė E. Jūsų šventė – ir mano šventė, *Kupiškėnų mintys*, 1996, spalio 18, nr. 84(6944), p. 5.

© VšĮ „Versmės" leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

biografijas. Reikėjo pratintis kitaip mąstyti ir skatinti tai daryti kitus, mėginti tai daryti, nes juk niekas nežinojo, kaip reikia...

XX a. devintojo dešimtmečio pabaiga – pirmieji rašiniai apie tremtinius ir politinius kalinius, pirmieji interviu su kunigais, vienuoliais, vėliau – Nepriklausomybės paskelbimas, kruvini Sausio įvykiai, Medininkų žudynės, rugpjūčio perversmas Maskvoje... Šie istorijos momentai įstrigo atmintyje ryškiausiai, nes būta jaudulio, nes visi dar šiek tiek bijojom.

Su žurnalistais žmonės irgi bijojo būti atviri. Noriūnuose, atsimenu, gal pusvalandį derėjomės, ką galima sakyti, ko ne, nes nežinia, ar neteks nukentėti, ar neatsigaus vienintelė partija. Kalbinant kleboną, jis pirmiausia atnešė paskaityti sovietinę propagandinę knygelę, kurioje buvo aprašytas jis pats, tamsybininkas, „opiumo liaudžiai" skleidėjas. Teko ilgai įtikinėti, kad manasis rašinys bus kitoks, be pašaipos, be kritikos, geranoriškas.

Interviu su Kupiškyje 1988 m. apsilankiusiu kardinolu Vincentu Sladkevičiumi iki šiol menu kaip retą stebuklinį įvykį: toks mažutis priešais mane, o suima abi mano rankas į savo delnus, ir su šiluma, su švelnumu palaimina mane, tarybinę žurnalistę, atėjusią parašyti kelių sakinių pokalbio tekstą „Komunizmo keliu". Pirmieji kunigų Kalėdų sveikinimai laikraštyje – tai irgi buvo naujiena, teko įkalbinėti kunigus juos rašyti, pasitikėti besikeičiančia spauda.

Iki paskelbiant Lietuvai nepriklausomybę ir ką tik paskelbus buvo dar Kupiškyje sovietinis karinis dalinys. Laikraščio redakcija buvo dabartinėje Vytauto gatvėje 33, o mano kabinetas – pirmasis antrajame aukšte, tik užlipus laiptais. Atsimenu, apgalvojau, ką reikėtų daryti, kaip elgtis, jeigu kareiviai ateitų į redakciją, pasiryžtų mus suimti... Dabar tai juokingai ir naiviai atrodo, bet tada tokios mintys šmėsteldavo. Po didžiųjų mitingų, Sąjūdžio pirmojo suvažiavimo, į kurį važiavau su kupiškėnų delegacija, jau kitoks buvo jausmas, kitokia savijauta. Išgirdus pirmuosius autentiškus politinių kalinių ir tremtinių pasakojimus iš tremties vietų ir lagerių Rusijoje, man tada atrodė visai įtikima, kad ir baigiantis XX amžiui įmanomos žiaurios represijos, politiniai perversmai, sunkiai buvo įsivaizduojama grynoji demokratija, mąstymo laisvė, tautos apsisprendimas. Iš naujo teko mokytis politikos ir ekonomikos, visuomenės suvokimo. Sąjūdžio metas buvo didžiulis gyvenimo universitetas ir didžiulis dvasios polėkis. Kito tokio nebuvo ir turbūt nebebus.

Pokalbiai iki išnaktų, straipsnių rašymai iki vidurnakčio ir dar ilgiau... Ir jokio nuovargio. Ne tik fizinio, bet ir dvasinio. Sutapo tada manoji ir atgimusios valstybės kūrybinga jaunystė."

Stigo popieriaus, bet ne idėjų

Lietuvos Nepriklausomybės įtvirtinimo laikotarpiu laikraščio leidybos reikalai redakcijai tapo ypač sudėtingi. Antai „Kupiškėnų minčių" 1990 m. gegužės 5 d. laikraščio numeryje paskelbiamas „Periodikos" laikraščių ir žurnalų susivienijimo pranešimas, jog dėl geležinkelių Rusijoje blokavimo tiekti Lietuvai popierių iš TSRS fabrikų nebegalima tenkinti buvusių gamybos poreikių. Todėl mažinamas visų Lietuvos laikraščių periodiškumas ir dydis. Tų metų gegužės–liepos mėnesiais KM leidžiamos tik kartą per savaitę, penktadieniais, vėliau du kartus – trečiadieniais ir penktadieniais. Du kartus per savaitę KM leidžiamos iki 1998 m., tik vėl kitomis savaitės dienomis – trečiadieniais ir šeštadieniais. Tuo laikotarpiu tiražas išliko apie pusšešto tūkst. egzempliorių. Nuo 1991 m. leidėjo funkcijas iš „Periodikos" perėmė „Kupiškėnų minčių" redakcija. Prasidėjus turto privatizavi-

© VšĮ „Versmės" leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Retro nuotrauka atminimui. Sėdi (iš kairės): Aldona Jonušienė, Nomeda Simėnienė, Algirdas Petrulis, Banguolė Aleknienė; stovi: Gaila Matulytė, Eleonora Vaičeliūnienė, Lilijana Budrienė, Renata Babelienė, Jurgita Žukaitė. 2005 m. gruodžio mėn. Iš E. Vaičeliūnienės albumo

mui, jo įsigyti pagal nustatytą tvarką galėjo ir redakcijos darbuotojai. Akcininkų interesams atstovavo ir laikraščio leidybos reikalus sprendė 1995 07 01 išrinkta UAB valdyba. Tačiau jos pirmininko ir redaktoriaus vienvaldiškumo buvo per daug. Tai labiausiai ir lėmė, jog dauguma turto savininkų savo akcijas pardavė naujam leidėjui, kuris nuo 1997 m. vidurio iki šiol sėkmingai vadovauja UAB „Kupiškėnų mintys“ (savininkė Nomeda Simėnienė)[23].

Iki 2009 m. balandžio mėn., kol spalvotam laikraščiui leisti buvo pasirinkta AB „Titnago“ spaustuvė Šiauliuose, KM buvo spausdinamos Panevėžyje, tik 1997 m. laikraštis kurį laiką vežiotas spausdinti į AB „Spauda“ Vilniuje. Tais pačiais metais naudotasi UAB „Panevėžio balsas“ leidybos centro rinkimo ir maketavimo paslaugomis. Nuo 1998 m. tekstai laikraščiui kompiuteriu renkami ir maketuojami UAB „Kupiškėnų mintys“, o laikraštį spausdina AB Panevėžio spaustuvė.

Be išvardytų ramybės nedavusių organizacinių laikraščio leidybos dalykų, teko rūpintis ir jo tiražu, vis glaudžiau bendrauti su skaitytojais. Juolab kad nuo 1992 m. rudens atsirado ir pirmasis konkurentas – pradėtas leisti „Panevėžio rytas“ pretendavo į regiono spaudos lyderius ir net visai išstumti vietinius laikraščius. Kupiškyje irgi buvo įsteigtas šio laikraščio korespondentų ir leidinio platinimo biuras. Po dvidešimties metų biuras uždarytas, bet laikraščio leidyba nenutrūko.

Nenuvilti skaitytojo rajono seniausio laikraščio žurnalistai tradiciškai stengėsi ir dirbdami sunkesnėmis sąlygomis. Jie nuo 1996 m. kurį laiką gaudavo 1 sp. lanko Kupiškio, Panevėžio ir Pas-

[23] Straipsnio autorės Eleonoros Vaičeliūnienės rankraštis.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

valio rajonų laikraščių priedą „Apskrities žinios“, buvo pradėti leisti 2 spaudos lankų šeštadieniniai numeriai. Atsirado atskiras skaitytojų grupes galinčių sudominti priedų: „Aukštaitijos pienas“, „Kupkinukas“ (vaikams), „Lėvens balsai“ (literatams), „Šėlsmas“ (jaunimui), „Verslo pulsas“, „TV mintys“. Nuo 2003 m. vidurio – vėl naujovė, ketvirtadieniais pradedamas leisti 0,5 sp. l. priedas „Aukštaičių kraštas“, kuriame spausdinamos „Kupiškėnų minčių“, „Biržiečių žodžio“, „Gimtojo Rokiškio“ redakcijų žurnalistų įdomiausios publikacijos, o reklama paskleidžiama 15 tūkst. egz. tiražu. Šeštadieninio laikraščio priedas „Vėrinys“, pradėtas leisti 2003 m., džiugina skaitytojus antrą dešimtmetį. Šis projektas vis laimėdavo Spaudos, radijo ir TV fondo finansinę paramą. Tokiomis pat sąlygomis leisti ir kiti redakcijos kūrybiniai projektai: „Amatų gijos“, „Bendruomenė“, „Sugrįžimai“, „Požiūris“, 2013 m. tęsiamas projektas „Kroštas brungiausias“, buvęs pirmasis internetinis bei antrasis internetinis „Ulyčia“.

Skaitytojai nebeįsivaizduoja KM be kassavaitinių priedų „Gamta ir mes“ antradienio ir „Sveikata“ ketvirtadienio laikraščiuose. Kasmet skelbiama rašinių ar nuotraukų konkursų – aplinkos grožio, gyvūnijos pažinimo, šeimininkių išmanumo, turiningo laisvalaikio ir kt. temomis. Daug įdomios ir vertingos medžiagos visuomenei pateikė fotokonkursai „Įdomiausia ir brangiausia nuotrauka iš mano albumo“, „Iš emigrantų gyvenimo“, „Kupiškio kraštas jaunimo akimis“ ir kt. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 20-mečio proga paskelbtas rašinių konkursas „Mano vasara Europos Sąjungoje“ nuteikė skaitytojus ir toliau dalytis savo potyriais iš kelionių po užsienio šalis. Jų įspūdžiai mirga marga spalvotomis fotoiliustracijomis. Apskritai pastaraisiais metais išleidžiamuose laikraščiuose pateikiama po keliolika iliustracijų. Pavyzdžiui, 2013 m. birželio 11, 13 ir 15 d. laikraščiuose išspausdinta 81 nuotrauka, iš jų 20 – spalvotos.

Buvusius visai naujus ir tebevykstančius iki šiol pokyčius laikraščio leidyboje patvirtina jo darbuotojų tolesni pasakojimai.

Rajono laikraščio vaidmeniui Nepriklausomybės atkūrimo pirmuoju dešimtmečiu paryškinti galima pridurti žurnalistės Eleonoros Vaičeliūnienės minčių iš teksto „Amžių sandūroje“. Esą korespondentams pavyko aprašyti kone visus nuo 1989 m. besikuriančius laisvuosius ūkininkus, jie skatinti palaikyti ryšius su konsultavimo tarnyba ir diegti naujoves. Asmeniškai jai šis kaimo atgijimas daręs didelį įspūdį, nes nuo vaikystės visam gyvenimui buvo įsirėžę kaimynų išgyvenimai, kai jiems teko atiduoti būsimam kolūkiui didesnius pastatus, po karvę, turėtus arklius ir žemės dirbimo padargus. O apie kolegas, su kuriais kartu dirbta, – tas begalinis jų išmanumas, nuoširdumas, kuo artimesnis ryšys su skaitytojais. Nenustebdavo kaimo žmonės anksti rytą savo gyvenvietėje pamatę keletą KM žurnalistų. Vadinasi, šis ekipažas tą dieną lankysis jų sodybose, klausysis žmonių pasakojimų apie šiandienos bėdas ir iš praeities. Per tokio sumanymo, tada dar nevadinto projektu, dvejus metus iš įvairiausių vietovių paskelbti 25 rašinių ciklai. Beje, ir praeityje, kiek šiai žurnalistei tekę būti tarp kupiškėnų spaudos darbuotojų, – buvo ne tik kūrybingi, bet ir raštingi. Zoniniuose seminaruose Panevėžyje kalbininkai tarp krašto leidinių mūsiškiam turėdavo mažiausiai priekaištų.

Ji dar atkreipia dėmesį, jog, pavyzdžiui, 1975 m. laikraštyje nuo pirmos iki paskutinės eilutės skelbiami vien rašiniai iš rajono gyvenimo. Toks buvo tuometinis

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

redakcijos siekis, juolab kad ir kitokių skelbimų, išskyrus užuojautas, laikraštyje retai pasitaikydavo. Tad tekstų kiekvienam laikraščio numeriui paruošti reikėdavo tikrai daug ir didžiumą jų turėjo sudaryti kolektyvų vadovų, visuomeninių organizacijų atstovų, gamybininkų mintys. Kontrolės irgi buvo. Partijos rajono komiteto visi trys sekretoriai pirmadieniais iš pat ryto su atverstais savaitės laikraščiais laukdavo ateinančio redaktoriaus ar jo pavaduotojo ir išsakydavo pastabas, duodavo nurodymų, apie ką ir kokiu tikslu parašyti. Su redakcija nuolatinį ryšį palaikydavo Propagandos ir agitacijos skyriaus darbuotojai, atsakingasis instruktorius, nes įstaigoje veikė ir pirminė partinė organizacija, kuri taip pat darė įtakos laikraščio turiniui. Toks vadovavimas baigėsi su Sąjūdžiu.

Akistatoje su naujovėmis

Redaktore ir bendrovės vadove 1997 m. tapusi Nijolė Stulgienė apybraižoje „Amžių sandūroje“ rašo:

„Svajonė kolektyvui turėti kompiuterį ėmė greitai pildytis. Prie pirmojo sėdėdavome iki vėlumos, o kai įsigijome antrąjį ir pradėjome juo mokytis maketuoti, namo grįždavome net paryčiais. Išmokome – ne šventieji puodus lipdo. Laikui bėgant, prie kompiuterių sėdo visi. Į kolektyvą pasikvietėme vieną geriausių stilistų rajone Algirdą Petrulį, buvusį ilgametį šio laikraščio žurnalistą. Kolektyve yra ir naujų darbuotojų – Jūratė Nedveckaitė, būsimoji vadybininkė Renata Babelienė, puikiai valdanti plunksną tik ką Šiaulių universitetą baigusi Jurgita Žiukaitė, žurnalistinio darbo patirties turinti Banguolė Aleknienė. Maketavimo kompiuteriu profesijos išmoko Lilijana Budrienė. Sukūriau iki tol nebūtą laikraščio platinimo tarnybą, sugebėjusią išlaikyti prenumeratą tuo metu, kai mažėjo visų laikraščių tiražai. Platintojomis darbavosi Jovita Medelinskienė, Audronė Danienė, Jūratė Morkūnienė, Regina Einorienė, Noriūnuose – Stasė Vėžienė, Subačiuje – Artūras Remeikis. Nuolat siuntinėjau darbuotojus į seminarus. Laikraščiai keitėsi ir nesinorėjo atsilikti. Pati apsilankiau Briuselyje, Strasbūre, Liuksemburge, Mastrichte įsikūrusiose ES institucijose. Atrodo, iš esmės pakeitėme laikraštį ir nebeliko jame jokios sovietinės dvasios.“

Jūratė Nedveckaitė:

„Kupiškėnų minčių“ kolektyvo visateisiu nariu tapau nuo 1997 08 01, tik baigusi VU lietuvių filologijos studijas, ir dirbau iki 2003 m. Pakliuvau į didelių permainų malūną – iš esmės buvo keičiama redakcija, visas laikraščio leidybos procesas kompiuterizuojamas. Dirbome negailėdami laisvalaikio valandų. Laikraštis tada išties atliko ketvirtosios valdžios rajone vaidmenį, nesitaikstydavome su valdininkais ar kokiais kitais dideliais ponais. Per darbo redakcijoje laikotarpį teko vykti į tarptautinius seminarus Švedijoje, Estijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Austrijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, Rusijoje. Redaktorė didelį dėmesį skyrė darbuotojų kvalifikacijai, gal todėl Žurnalistų sąjungos, PHARE ir kt. konkursuose man ir kitiems kolegoms pavykdavo laimėti prizines vietas.“[24]

Banguolė Aleknienė, „Kupiškėnų minčių“ redakcijoje dirbanti nuo 1999 m.:

[24] Nedveckaitė J. Pirmieji savarankiško gyvenimo žingsniai, *Kupiškėnų mintys*, 2004, bal. 3, nr. 39(7920), p. 5.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Redakcijoje prie Kalėdų eglutės. Tupi (iš kairės): Jurgita Rulienė, Jurgita Žiukaitė, Nida Šulcienė; stovi: Eleonora Vaičeliūnienė, Jovita Medelinskienė, Nomeda Simėnienė, Lilijana Budrienė, Laima Kairaitienė, Aldona Jonušienė, Renata Babelienė, Algirdas Petrulis; centre – Banguolė Aleknienė. 2007 m. gruodžio mėn. Iš E. Vaičeliūnienės albumo

„Redaktorės N. Stulgienės pakviesta dirbti redakcijoje, rugsėjį palikau atstovo spaudai, kalbos tvarkytojo pareigas savivaldybėje. Čia iš karto sėdau prie kompiuterio. Iki tol juo praktiškai nebuvo tekę dirbti, nors kompiuterinio raštingumo kursus buvau baigusi. Netrukus turėjau galimybę išvykti savaitę į konferenciją Štutgarte. Joje buvo gvildenamos Europos regionų bendradarbiavimo perspektyvos. Įsiminė skrydis su kolegomis iš visos Lietuvos pirmuoju tiesioginiu reisu iš Vilniaus į Briuselį. Be kūrybinio darbo, per trylika darbo redakcijoje metų 5 metus teko redaktoriauti, vienerius – atlikti redaktoriaus pavaduotojui priskirtas pareigas. Mano darbo redakcijoje metu keitėsi UAB administravimo struktūra. Nuo 2004 m. pradžios UAB direktore tapo pagrindinė akcininkė ir leidėja Nomeda Simėnienė, buhalteriją ėmė tvarkyti samdoma privati bendrovė, rekonstruotos ir redakcijos patalpos – nebeliko kūrybinių darbuotojų atskirų kabinetėlių. Tačiau prie atviros erdvės visi greitai apsiprato. Kiekvienais metais redakcija teikė ir teikia po naują projektą Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondui finansuoti. Būdama redaktore prie pirmųjų trijų – „Vėrinys“, „Amatų gijos“, „Bendruomenė“, – turėjau ir aš nemažai padirbėti, perprasti, kaip juos reikia rašyti, pasistengti, kad juos sėkmingai įgyvendintume.

Tuo laikotarpiu pas mus dirbo trijų kartų atstovai. Gyvenimo, darbo patirties ir jaunatviškos energijos lydinys buvo unikalus. Labai džiugino jau savo pirmaisiais žurnalistinio darbo žingsniais Jurgita Žiukaitė ir Gaila Matulytė. Skaitytojų dėmesį at-

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

kreipė Gintaro Jurgėlo, Ovidijaus Petkevičiaus pozicijos, fotomenininko Stasio Povilaičio (Valio Staburo) iliustracijos. Džiaugiausi jaunos, bet jau patyrusios žurnalistės Ingridos Nagrockienės atėjimu į mūsų gretas. Ji tapo pats mobiliausias mūsų redakcijos žmogus, jos vairuojamas automobilis pasiekia atokiausius rajono kampelius. Bendrovės direktorės ir laikraščio redaktorės pareigos nuo 2010 metų rudens patikėtos Nidai Šulcienei, tikrai kupiškėnei, kultūrinio, pedagoginio ir juridinio darbo patirties turinčiai žurnalistei. Metais anksčiau leidybos redaktore buvo paskirta Jurgita Žiukaitė. Stilistės-korektorės Palmiros Keršulytės tekstai kupiškėnų tarmės, šio krašto žmonių gyvenimo būdo temomis – didelė dovana skaitytojams.

Treji metai redakcijos etatiniai darbuotojai – vietiniai žmonės ir nesikeičia, kuris laikas dirba vien moterys. Visos turi aukštąjį išsilavinimą, rašo bet kokiomis temomis, fotografuoja, beveik visos vairuoja automobilį. Plečia savo akiratį dalyvaudamos seminaruose, ekskursuodamos po Lietuvą ir užsienyje.“

Šventės ir žmonės

Redakcijos kolektyvas turėjo tradiciją paminėti laikraščio leidybos reikšmingesnes sukaktis. Šešiasdešimtmetis atspindimas 2006 m. spalio 28 d. laikraštyje[25]. Atlankoje „...užeikit, svetėliai brungūs“ pateikiamos Jovitos Medelinskienės 36 nuotraukos, tuometinio redaktoriaus Ovidijaus Petkevičiaus tekstas. Iš šio reportažo sužinome, jog dideliame būryje svečių buvo Europos Parlamento narys Šarūnas Birutis, Seimo nariai Vytautas Galvonas, Viktoras Rinkevičius, Vilniaus kupiškėnų klubo prezidentė Liucija Venslovaitė, rajono meras signataras Leonas Apšega, krikštamotė Elena Šerelienė, plunksnos bičiuliai, buvę darbuotojai. Bardas Sigitas Stankūnas atliko dainų pagal poetų Elenos Mezginaitės, Valdemaro Kukulo, Bronės Valinskaitės laikraštyje spausdintus tekstus. Renginį vedė UAB „Kupiškėnų mintys“ direktorė Nomeda Simėnienė ir redaktorius Ovidijus Petkevičius. Popietė vyko Kupiškio viešosios bibliotekos salėje. Ji buvo papuošta pradinukų iš laikraščio išlankstytais 60 balandžiukų. Žurnalistai išgirdo daug padėkos žodžių ir patarimų. Po penkerių metų – jau kitokia šventė. Leidinys „Kupiškėnų mintys“ – ne tik pagrindinis tarptautinio festivalio „Lingaudala“ (su potekste – šeima ir bendruomenė) Kupiškyje informatorius. Jo žurnalistai dar sumanė pakviesti publiką ir į labai originalią savąją nišą. Ji – interaktyvios bibliotekos palapinė – veikė prie redakcijos durų (Gedimino g. 34). Čia vyko išmintingumo viktorina, fotosesijos, o laikraščio didžiojoje knygoje šventės dalyviai buvo prašomi užrašyti savo samprotavimus, linkėjimus „Kupiškėnų mintims“, po kelių mėnesių minėsiančioms tarnavimo jiems 65-ąją sukaktį. Vėliau šių minčių pateikta ir laikraštyje. Keletą jų pacituosime:

„Jūsų laikraštis – kaip šeimos narys, koks jis bebūtų, vis tiek savas ir brangus; ačiū už drąsą, už nepartiškumą, ačiū, kad išklausote abi puses.“[26] *„Šaunuoliai, labai patinkate. Net prenumeruoti ėmiau.“*[27] *„Esat reikalingi, gyvuokit, nenurimkit, eikit kartu su kupiškėnais – jaunais ir vyresniais.“*[28]

Štai ir lauktasis 65-asis gimtadienis. To šeštadienio tradicinėje skiltyje „Stabtelėkit minutėlę“, atsiradusioje laik-

[25] *Kupiškėnų mintys*, 2006, spalio 28, nr. 122(8306), p. 4–5.
[26] *Kupiškėnų mintys*, 2011, liepos 9, nr. 79(9008), p. 12.
[27] *Kupiškėnų mintys*, 2011, liepos 16, nr. 82(9011), p. 12.
[28] *Kupiškėnų mintys*, 2011, liepos 23, nr. 85(9014), p. 12.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

raštyje 1991 m. skaitytojų pilietiškumui ugdyti, kalbinami šeši laikraščio skaitytojai – meras Jonas Jarutis, Kupiškio jaunimo centro direktorė Gaila Matulytė, bibliotekininkė Danutė Baronienė, ilgamečiai prenumeratoriai Stasė Švelnienė, Petras Aukštikalnis, Albina Vaštakienė. D. Baronienė, Kupiškio VB Informacijos ir kraštotyros skyriaus vedėja, akcentavo:

„Bibliotekoje yra saugomi beveik visi rajono laikraščio komplektai. Juos dažnai pasklaido studentai, gimnazistai, jų prireikia muziejininkams ir visiems, besidomintiems mūsų krašto istorija. Kaip pavyzdys gali būti „Kupiškėnų enciklopedija“, kurios rengėjai nemažai vertingos informacijos ten rado.“[29]

Šventės praeina. Vėl kasdieninis žurnalistų darbas, kad laikraštis būtų toks, kokio reikia kupiškėnams. Leidybos redaktorės Jurgitos Žiukaitės darbo kompiuteryje – visi šios gamybos ištekliai: ką tik autorių kompiuteriuose pateikti rašiniai ir jau tūnantys skaitmeniniame archyve. Maketavimas – ilgesnis kūrybinis procesas, o perdavimas spaustuvei Ftp serveriu užtrunka 2–5 minutes. Kaip buvo leidžiamas laikraštis 1946 m. rudenį ir vėliau – jau žinome.

Per visą šį laikotarpį redaktoriais dirbo Alfonsas Dagelis (1946–1949), Stasys Zauka (1949–1954 ir 1957–1962), Jonas Kiselevičius (1954–1956), Zenonas Legas (1962), Arvydas Budbergis (1962–1964), Alfredas Žilys (1964–1972), Antanas Orintas (1973–1981), Antanas Salys (1981–1986), Alfonsas Briedis (1986–1997), Nijolė Stulgienė (1997–2004), Banguolė Aleknienė (2004–2006 ir 2007–2010), Ovidijus Petkevičius (2006–2007), vyr. redaktorė Nomeda Simėnienė (2007–2009), Nida Šulcienė (nuo 2010 09); UAB „Kupiškėnų mintys“ direktoriai – N. Stulgienė (1997–2004), N. Simėnienė (2004–2010 10), Nida Šulcienė – nuo 2010 10.

Vieni pirmųjų Kupiškyje pradėto leisti laikraščio etatiniai korespondentai buvo Domas Jankauskas, Boleslovas Jugulys; vėliau – ilgiausiai ar kūrybingiausiai dirbę žurnalistai Vladas Jasinskas, išleidęs dokumentinių apybraižų knygeles „Šūviai saulėteky“ (1961) ir „Ramonas pakėlė ginklą“ (1967), Vytautas Lititauskas, Vytautas Šeškauskas, Povilas Laužikas, Elena Mezginaitė, tapusi įžymia poete, iki mirties išlikusi kupiškėnų poetų nuoširdi bičiulė; Petras Galvanauskas, Eugenija Urbonienė, Rimantas Urbonas, Marytė Gaušienė, Pranas Skardžius, Algirdas Petrulis, Zita Lukošiūtė-Staškūnienė, poetė, jos kūrybos rinktinė „Autoportretas su vėjo pamušalu“ išleista po autorės tragiškos mirties; Eleonora Vaičeliūnienė, Virginija Juškienė, Julius Alekna, Edmundas Maželis, Jūratė Nedveckaitė, Banguolė Aleknienė, Jurgita Žiukaitė, Gaila Matulytė, Nida Šulcienė, Ingrida Nagrockienė, Palmira Keršulytė.

Nuoširdžiausi laikraščio talkininkai: Slavinčiškio kaimo gyventojas Gaudentas Šilinis, Julė Petrulienė ir Aldona Strolienė iš Migonių, Virginijus Žilevičius iš Šimonių, Liudas Šeštokas iš Miliūnų, Bronė Valinskaitė iš Bakšėnų, fotomenininkas Juozas Kraujūnas, nuo moksleiviškų metų iki mirties su redakcija bendravęs poetas, literatūros kritikas, publicistas Valdemaras Kukulas, miesto gyventojai Romas Semėnas, Petras Neniškis, Milda Narmontienė, Zigmantas Aleksandravičius iš Puožo, Petras Valauskas iš Noriūnų, poetas ir eseistas kun. Justas Jasėnas, istorikė mokslininkė Aldona Vasiliauskienė.

[29] Stabtelėkim minutėlę, *Kupiškėnų mintys*, 2011, spalio 22, nr. 123(9052), p. 2.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Staigmenų metai

Nida Šulcienė, „Kupiškėnų minčių“ direktorė-redaktorė:

„Niekada negalvojau, kad ateisiu dirbti į „Kupiškėnų minčių“ laikraščio kolektyvą, todėl tai buvo didelė staigmena ne tik mano pažįstamiems, draugams, bet ir man pačiai. Viena priežasčių – noras pagaliau turėti darbą Kupiškyje, ten, kur ir gyvenu. Iki tol dirbau Panevėžyje, teisėtvarkos srityje, baigusi studijas M. Romerio universitete. Toji staigmena – nuo 2007 m. lapkričio. Iš pradžių dirbau puse etato korespondente. Patiko, buvo įdomu bendrauti su žmonėmis. Daug dalykų reikėjo išmokti, ne vieną naktį teko praleisti prie kompiuterio rašant straipsnį. Kadangi kolektyvas nedidelis, buvome universalūs žurnalistai, rašėme ir apie teisėtvarką, ir apie žemės ūkį, ir apie sportą. Dviejų vienodų dienų tikrai nebuvo.

Dar vienas išbandymas laukė 2008 m. vasarą. Tada redakcijoje teko ne tik korespondente dirbti, bet ir paragauti laikraščio maketuotojos duonos. Reikėjo žmogaus, prireikus galinčio pakeisti maketuotoja nuolat dirbančią Jurgitą Žiukaitę. Todėl vieną mėnesį vietoj straipsnių rašymo užsiėmiau leidyba. Pirmojo savarankiškai sumaketuoto laikraščio numerio, matyt, niekada nepamiršiu: keturiolika valandų nepakilau nuo kėdės – nebuvo kada net vandens atsigerti.

Dar po poros metų prasidėjo vėl naujas mano darbo etapas. Laikraščio savininkė Nomeda Simėnienė pasiūlė pabandyti padirbėti redaktore. Visiškai pasikeitė darbo pobūdis: užuot galvojus tik apie savo straipsnius, užgriuvo atsakomybė už visą laikraštį. Norėjosi, kad viskas būtų gerai, kad skaitytojams jis būtų įdomus. Visoms darbo užteko, nebuvo kada ilsėtis. Didžiausią žurnalistinio darbo patirtį turinti Banguolė Aleknienė negailėjo patarimų, mielai pasidalijo sukauptais kontaktais su kolegomis.

2011 m. pabaigoje mano darbo pobūdis dar kartelį pasikeitė: redaktorės pareigas papildžiau dar vienomis – direktorės. Rašyti straipsnius nebelabai buvo kada, nes netrūko organizacinio-administracinio darbo. Nelikau viena, buvo su kuo pasitarti, padiskutuoti, kartu su kolegėmis rengėme įvairius projektus. Džiugu, kad pastangos nenuėjo veltui – laimėti projektai atnešė laikraščiui ne tik finansinės, bet ir kultūrinės, kūrybinės naudos. Skaitytojai laikraščio puslapiuose rasdavo įdomių straipsnių apie mūsų krašto dvarus, nykstančius kaimus, pasakojome apie žmones, kurie savo iniciatyva tapo kaimų metraštininkais.

Didelio susidomėjimo sulaukė skyrelis „Pasikalbosykim“, kur trumpus gyvenimiškus vaizdelius kupiškėniškai kūrė Subačiaus gimnazijos mokytoja Regina Urbonienė. Skaudu, kad jos netekome.

Kupiškėniškos tarmės populiarinimo ėmėsi mūsų laikraščio stilistė-korektorė Palmira Keršulytė iš šviesuoliais garsėjusio Virbališkių, Laukmiškių krašto. Jos įtaigūs tarmiški pastebėjimai, iš įvairių leidinių surinkti senybiniai žaidimai, pašmaikštavimai susibūrimuose, iš kupiškėniškų posakių sudėlioti teminiai kūrinėliai labai tiko rubrikai „Kupiškėnų kertala“. Ne vieno skaitytojo namuose galime rasti iškarpų iš laikraščio su šio puslapio rašiniais.

Ne tik mūsų kolektyvą, bet ir skaitytojus džiugina glaudus bendradarbiavimas su Kupiškio šviesuliais, gyvenančiais Vilniuje, kituose miestuose, taip pat su vietiniais – kun. Justu Jasėnu, gydytoja Milda Narmontiene. Jų nuoširdūs eilėraščiai, prozos kūrinėliai, pamąstymai randa atgarsį skaitytojų širdyse.

Be kūrybinių darbuotojų pastangų leidžiant laikraštį, svarbu tinkamai bendrauti su reklamos agentūromis, individualiais jos teikėjais. Šis darbas reikalauja daug kantrybės,

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Prie Henriko Orakausko skulptūros „Lėvuo ir Kupa“ Kupiškyje (iš kairės): Palmira Keršulytė, Banguolė Aleknienė, Ingrida Nagrockienė, Renata Babelienė. 2012 m. liepos mėn. Iš E. Vaičeliūnienės albumo

supratingumo. Viskas dabar svarbu – skelbimų priėmimas, laikraščio prenumeratos subtilybės, bendravimas su jo skaitytojais, platinimo tarnybos darbuotojais, rūpinantis, kad žmonės laiku gautų „Kupiškėnų mintis“ su iš anksto pažadėtais straipsniais ir staigmenomis. Tai galima pasiekti tik neskirstant darbų darbelių į „mano ir tavo“, neskaičiuojant darbo valandų, esant supratimui, jog palankūs skaitytojų atsiliepimai apie laikraštį yra ne vieno kurio darbuotojo, bet visų bendras nuopelnas.

Ne senstančio, o vis šiuolaikiškesnio leidinio „Kupiškėnų mintys“ – čia pat ir septyniasdešimtmetis.“[30]

Vietinis radijas

XX a. 7-ojo dešimtmečio pradžioje Kupiškyje įkuriama vietinio radijo laidų redakcija. Jos steigėjas – Lietuvos radijo ir televizijos komitetas, suprantama, ne be LKP CK ideologų reikalavimo. Kupiškis – ne išimtis. „*Nuo 1963 m. šalies rajonuose veikia vietinio radijo laidų redakcijos.*“[31] Steigėjas savo padalinius turėjo aprūpinti būtiniausiomis techninėmis priemonėmis, naujiems darbuotojams rengti praktinius mokymus. Vietos valdžia – skirti patalpą, inventoriaus. Kupiškyje pirmuoju vietinio radijo laidų korespondentu dirbo Vytautas Lititauskas. Jis, su šeima atsikėlęs iš Pakruojo, buvo gavęs ankštą butuką tuometinės S. Šeinausko g. 5 name, ten pat buvo ir jo „kabinetas“. Šio pastato pirmajame aukšte tuo metu „rezidavo“

[30] „Kupiškėnų minčių“ direktorės-redaktorės Nidos Šulcienės mintys apie laikraštį užrašytos 2014 metais. Rankraštis saugomas straipsnio autorės Eleonoros Vaičeliūnienės.

[31] *Tarybų Lietuvos enciklopedija*, Vilnius, 1987, t. 3, p. 481.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

ir laikraščio redakcija, tad šių įstaigų darbuotojai artimai bendradarbiavo. Nuolatinių patalpų ir tinkamos aparatūros vietinis radijas neturėjo, pakviestiems žmonėms tekdavo kalbėti ryšių mazgo kambarėlyje tiesiog į mikrofoną. Todėl šios laidelės būdavo trumpos, informaciją pateikdavo be muzikinio apipavidalinimo. Beje, korespondentui buvo privalu perduoti aktualios informacijos ir Lietuvos radijo žinių, žemdirbių ir kt. laidoms. V. Lititauskui 1965 m. persikėlus dirbti radijo žurnalistu į Jonavą, Kupiškyje radijo laidas ėmė rengti laikraščio redakcijos darbuotojas Bronius Jonuška. Jis 1968 m. Radijo dienos (gegužės 7 d.) proga rajono laikraščio skaitytojams pasakojo, jog vietinio radijo redakcijos kambarėlis yra buvęs ir ryšių mazge, ir „Taikos“ kino teatre, jog pastaruoju metu yra gavęs iš respublikinio radijo komiteto kokybiškesnius reporterinį ir stacionarinį magnetofonus, todėl galįs paruošti pokalbių su žmonėmis įrašus jų darbo vietose, renginiuose. Straipsnelio autorius tuokart tarėsi su klausytojais dėl tinkamesnio laidos laiko – galbūt popiečiu, nuo 15 val., kai respublikinis radijas gali trumpam skirti savojo eterio.

Rajoninio vietinio radijo pavyzdžiu imtos rengti panašios laidos ir įvairiuose kolektyvuose. Pavyzdžiui, 1966 m. vasarą rajono laikraštyje rašyta, kad viename stambesnių kolūkių būdavo transliuojama laida „Kalba Šimonys“, kurią rengdavo K. Šiaučiūnas.

Ilgiausiai, 1971–1987 m., Lietuvos valstybinio televizijos ir radijo komiteto atsakingąja redaktore Kupiškio rajone dirbo Aldona Vaitiekūnaitė-Kubilienė. Pasak jos, per tiek laiko žmonėms tapo įprasta antradienių ir penktadienių rytmečiais, tuoj po 8 valandos žinių transliacijos per respublikinį radiją, per „gavarilkas“ (linijinio radijo ryšio imtuvus) klausytis jos pokalbių su kaimiečiais, ūkių vadovais ir žemės ūkio valdybos specialistais, pramonės ir kitų įmonių darbuotojais. Būdavo ir sveikatos valandėlių, reportažų iš kultūros renginių. Laidos užtrukdavo apie 20 min. Nustatytu laiku tekdavo pateikti informacijos ir respublikinio radijo laidoms. O jeigu būdavo prašoma ir įrašo, kasetę su juo siųsdavo į Vilnių maršrutiniu autobusu. Per metus tekdavo parengti apie šimtą laidų, jų transliacijos sudarydavo per 30 valandų.

Darbo planus kas mėnesį reikėdavo derinti su LKP RK Propagandos ir agitacijos skyriumi. Už operatyvų įvykių nušvietimą buvo apdovanota Radijo vadovybės padėka, komandiruota į patirties seminarą Minske. Tačiau visą darbo laiką tekę sielotis dėl radijo laidoms rengti nepritaikytų patalpų, o jų miesto centre būta bent septyniais adresais.

1987 m. šalyje keitėsi vietinio radijo laidų rengėjų pavaldumas, šie darbuotojai perėjo rajonų laikraščių redakcijų žinion, LKP CK nurodymu pastarosiose buvo įsteigta radijo-informacijos skyriaus vedėjo pareigybė. Šio skyriaus vedėju Kupiškyje tapo laikraščio ilgametis žurnalistas Algirdas Petrulis. Jo kabinetėlis buvo Ryšių mazge – Gedimino g. 33. Kassavaitinės 45–50 min. trukmės laidos transliuotos antradienių rytmečiais, o kartotos penktadieniais. Kaskart nagrinėtos 5–6 temos. Kiek vaizdžiau šį darbą galima pailiustruoti ir statistika. Pavyzdžiui, 1988 m. per 5 mėn. paskelbta daugiau kaip 70 informacijų, 22 interviu, 20 reportažų, 3 diskusijos, aktualijomis dalijosi per 160 įvairių sričių darbuotojų, deputatų, visuomeninių organizacijų atstovų. Tuo laiku minėtos laidos buvo skleidžiamos kone per 4 tūkst. radijo taškų.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Oficialiai rajono vietinio radijo laidų transliavimas baigtas 1990 m. balandį, o ne periodiškai jas A. Petrulis, jau dirbdamas rajono savivaldybės tarybos sekretoriate, rengė dar penkerius metus – būdavo transliuojami forumai, Tarybos sesijų posėdžiai. Tada laidinis radijas rajonuose jau nyko (jį naudoti krašte atsisakyta 1999 m.), tačiau naujoji Kupiškio valdžia nusprendė dar juo naudotis. 1994 m. spalį rajono Taryba įregistravo radijo laidų redakciją, paskelbė konkursą laidų redaktoriaus pareigoms užimti. Iš trijų pretendentų laimėjo A. Petrulis. Buvo nupirktas japoniškas skaitmeninis diktofonas, tačiau, pasak atsiminimus pateikusio žurnalisto[32], jo bereikėjo tik vienerius metus[33].

Kupiškio televizijos studija

Per antrąją rajono Tarybos kadenciją meru 1995 m. išrinktas dešiniųjų partijų atstovas Vytautas Mockus ypač domėjosi vietos naujienų sklaida rajone, žiniasklaidos konferencijose nuolat pabrėždavo, kad ir periferijos žmonių gyvenimas turi būti atspindimas patraukliausiomis priemonėmis.

V. Mockaus ir Kupiškio kultūros namų režisierės Vilijos Morkūnaitės puoselėta regioninės televizijos idėja ir galimybių paieškos buvo prasmingos. „Kupiškėnų studija“ buvo steigiama kaip savarankiškas kultūros namų padalinys, jį finansavo rajono savivaldybė, o laidoms rengti reikalingą aparatūrą pagal 1996 m. spalio mėn. pasirašytą jungtinės veiklos sutartį tiekė keturios vietos įmonės: „Tauro“ banko Kupiškio skyrius, akcinės bendrovės „Kupiškio pienas“, „Kupiškio statyba“ ir „Rivilda“. Jos į studijos įrangą investavo 26 tūkst. litų. Studijos vyr. režisiere ir laidų vedėja buvo paskirta V. Morkūnaitė, daryti vaizdo įrašus ir laidoms juos rengti sutiko tuometinis kultūros namų įrangos inžinierius Povilas Vireliūnas, taip pat skapiškėnas Rimvydas Jankevičius. Netrukus dirbti pagal specialybę čia atėjo ir režisierė Virginija Vireliūnienė (1955–2004). Transliavimo sutartis buvo sudaryta su Baltijos televizija. Krantinės g. prieigose, ant vandentiekio bokšto, buvo sumontuotas 100 vatų galingumo siųstuvas, šios gatvės 24-ajame pastate įsikūrė studijos darbuotojai. Pirmąją šios televizijos studijos laidą kupiškėnai išvydo 1996 m. lapkričio 20 d., trečiadienio pavakarę. Į žiūrovus kreipėsi ir informacine naujove pasidžiaugė meras Vytautas Mockus.

Iš pradžių valandos trukmės laida „Apžvalgos“ transliuota dukart per savaitę – trečiadieniais, o kartota sekmadieniais. Jų turinys kaskart buvo brandesnis. P. ir V. Vireliūnai, padedami keliolikos vyresniųjų klasių moksleivių, ėmė rengti laidą jaunimui. Ji pavadinimu „Prie sienos“ gyvavo eteryje nuo 1996 m. gruodžio 11 d. dvejus metus.

1999 m. rudenį pasikeitus „Kupiškėnų studijos“ kūrybiniam kolektyvui, „Apžvalgos“ pervardintos į „Savaitę“. Jos tematika buvo labai įvairi, nestokota ir žanrų. Be informacijos, reportažų ir publicistikos, mirga žiūrovą intriguojančios rubrikos „Kupiškis man yra“, „Krašto papročiai“, „Atgal ir pirmyn“, „Kiekvienas savaip“, „Atodūsių tiltas“, „Pas kaimynus“, „Ach, tos moterys“. 1999–2001 m. labai populiari buvo humoro laida „Padebesių istorijos“ (rež. V. Vireliūnienė, vaidino Violeta Mičiulienė). Rengtos

[32] Jonuška B. Gegužės 7 d. – Radijo diena. Eteryje – rajono naujienos, *Komunizmo keliu*, 1968, geg. 7, nr. 52(2541), p. 2.

[33] Kubilienė A. Šiandien – radijo diena. Dešimtoji, *Komunizmo keliu*, 1981, geg. 7, nr. 53(4800), p. 3.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

„Kupiškėnų studijoje“ montuojama laida (iš kairės): Povilas Vireliūnas, Virginija Vireliūnienė, Rimvydas Jankevičius, Vytautas Knizikevičius. 1998 m.

„Kupiškėnų studijos“ penkmečio šventė (iš kairės): Andrius Kleniauskas, Aušra Pivoriūnienė, Aušra Aleksandravičienė, Virginija Vireliūnienė, Povilas Vireliūnas, Jūratė Milerytė, Martynas Vireliūnas. 2001 m. Iš Povilo Vireliūno albumo

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Prie Kupiškio marių. Priekyje (iš kairės): Miglė Savukaitė, Jurga Sykaitė, Asta Petrulytė, Povilas Vireliūnas. 2005 m.

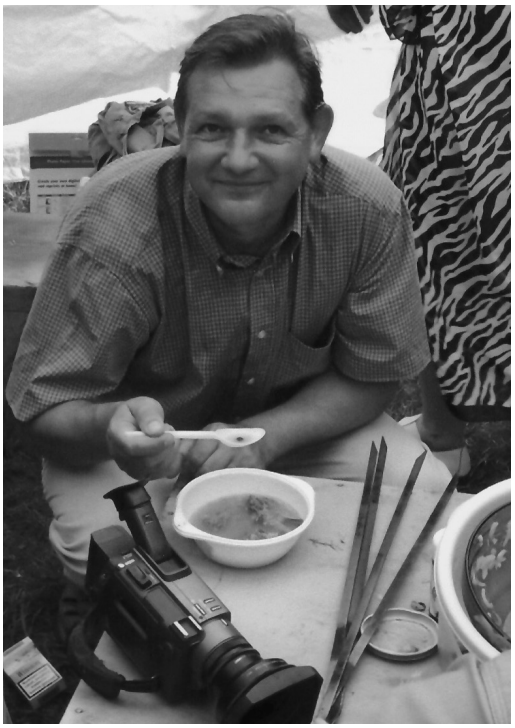

Povilas Vireliūnas Medžiotojų ir žvejų šventėje. Apie 2007 m. Iš P. Vireliūno albumo

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

diskusijos, viktorinos, žaidimai, pageidavimų koncertai ir kt. Parengti televizijos laidų buvo kviečiami ir rajoninio laikraščio „Kupiškėnų mintys“ žurnalistai. Kūrybinė grupė dirbo vadovaujama visuomeninės redakcinės kolegijos, globojamos tuometinės mero pavaduotojos Mildos Narmontienės. Dvejus metus studija turėjo ir savo administratorių. Tačiau 2001 m. kupiškėnai televizininkai jau nebeturėjo galimybės naudotis teiktomis techninėmis paslaugomis. Teko ieškoti naujų galimybių. Tų metų kovo 19 d. buvusioji studija įregistruota kaip viešoji įstaiga Kupiškio televizijos ir informacijos centras (direktorius Povilas Vireliūnas).

Sudaryta transliacijų laiko nuomos sutartis su Lietuvos televizija. Studija įsikūrė Krantinės g. 2–28. Pagal gautą licenciją „Kupiškėnų studijos“ laidos transliuotos 12 TV kanalu iš Viešintų televizijos centro. Parengta laida buvo įrašoma į kasetes ir vežama į VTC. Kupiškėnams buvo skirtos 55 televizijos eterio minutės penktadieniais iki prasidedant Lietuvos televizijos kanalo laidoms, kartotos šeštadieniais nuo 7 val. ir antradieniais pasibaigus LTV programai.

Po tokios pertvarkos kupiškėnų laidas matė ne tik Kupiškio, Panevėžio, Biržų, Pasvalio, Rokiškio gyventojai, bet ir Anykščių, Utenos, kai kurių Molėtų ir Ukmergės vietovių. Pradėti rengti Anykščių, Biržų, Pasvalio rajonų aktualijų valandos trukmės atspindžiai „Bendruomenių valandoje“[34].

Perėjus prie skaitmeninės antžeminės televizijos programos, Kupiškio televizijos darbuotojai išsirūpino licenciją savąją programą nuo 2012 m. lapkričio transliuoti per Aukštaitijos TV programos tinklą, tačiau dėl pastarosios bankroto tokia galimybė kitais metais baigėsi. Pastaruoju metu kupiškėnų parengtos valandos trukmės netiesioginės informacinės-apžvalginės laidos „Savaitė“ įkeliamos į internetinę erdvę. Jas per savaitę penkis kartus žiūrovai gali matyti per Kupiškio kabelinę televiziją „Funaris“, Panevėžio kabelinių televizijų tinklą, per „Inter Ekstra TV“ skirtu laiku, per Kupiškis.lt ir kt.

Artėdama prie savosios veiklos jubiliejaus 20-mečio sukakties „Kupiškėnų studija“, tokio užmojo buvusi viena pirmųjų Lietuvoje, bet kokiomis sąlygomis įstengia išlikti patraukli gyventojų informavimo priemonė, ypač reikalinga kupiškėnams.

Be pirmųjų šio kūrybinio kolektyvo asmenybių P. ir V. Vireliūnų, V. Morkūnaitės, R. Jankevičiaus, tapo žinomi operatoriai Jurga Sykaitė-Banionienė, Jūratė Morkvėnienė, redaktorė ir korespondentė Miglė Savukaitė, montuotojos Asta Petrulytė-Baltakienė ir Edita Valavičiūtė, reporteriai Andrius Kleniauskas, Banguolė Aleknienė ir daugelis kitų. Jiems noriai talkino tuometiniai moksleiviai, o dabar jau vilnietis aktorius Mantas Vaitiekūnas, žurnalistė Lauryna Vireliūnaitė, renginių organizatoriai Robertas Petrauskas, Mantas Četkauskas, fotografas Laurynas Vireliūnas.

Kupiškėnų televizijos studijos archyve – kelios dešimtys kilometrų juostos, pateikusios žiūrovams veidų ir vaizdų. Tai – gyvasis istorijos metraštis, kurio minutės siužetui sumontuoti užtrunkama valandą[35], o kai reikia, ir daugiau žiniasklaidos darbuotojų valandos neskaičiuojamos.

[34] Žiukaitė J. Rajonas per televizijos kamerą stebimas jau 10 metų, *Kupiškėnų mintys*, 2006, gruodžio 2, nr. 137(8323), p. 4.

[35] Žiukaitė J. Rajonas per televizijos kamerą stebimas jau 10 metų, p. 4, 6; Bubulienė D. *Televizijos paslaugų veiklos perspektyvų vertinimas 2014 m.*, diplominis darbas; A. Petrulio paruošto teksto mašinraštis, Kupiškis, 2014.

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.

Straipsnis „Versmės“ leidyklai įteiktas 2015 11 30, serijos „Lietuvos valsčiai“ Lietuvos lokalinių tyrimų mokslo darbų komisijos įvertintas 2016 11 28, pirmą kartą paskelbtas 2016 12 29 elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029–0799 visatekstėje svetainėje www.llt.lt. Straipsnio kodas elektroniniame serialiniame leidinyje yra LLT:2016-28/96-275/HI.

Straipsnis numatomas spausdinti „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Kupiškis“ (vyr. redaktorė ir sudarytoja *Aušra Jonušytė*).

Straipsnio kalbos redaktorė *Vida Kasparavičienė,* korektorė *Rasa Kašėtienė,* anglų k. redaktorius, vertėjas *Aloyzas Pranas Knabikas.*

Straipsnis recenzuotas ne mažiau kaip dviejų mokslininkų ekspertų.

Straipsnio priedai skelbiami atskirai tam skirtuose leidinio skyriuose:
1. Straipsnio santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.
2. Žinios apie autorių.

Nurodymai dėl straipsnių naudojimo (citavimo): Skelbiant ar bet kokiu būdu panaudojant bet kurį elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ svetainės www.llt.lt straipsnį ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ visą nesutrumpintą pavadinimą, jo tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerį ISSN 2029-0799, interneto svetainės www.llt.lt pavadinimą, tomo (darbo) sutartinį kodinį pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio pirmojo paskelbimo serijos monografijoje ir jo paskelbimo svetainėje www.llt.lt datas (jei šios datos sutampa, skelbiama viena – paskelbimo svetainėje www.llt.lt data).

© VšĮ „Versmės“ leidykla. Lietuvos lokaliniai tyrimai ISSN 2029-0799.

Interneto svetainės www.llt.lt pastaba: Šis tekstas, kurio nuorašas patvirtintas nustatyta tvarka, internete nuolat skelbiamas nuo 2016 12 29.